

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

P 0 8 2 A 1 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 25. avgust 2008 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 23 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev napišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k Izpitni poli 1

Nova knjiga Borisa Pahorja

Vztrajati in biti

Pri Novi reviji je izšla Pahorjeva knjiga z naslovom Trst in slovenski čas

Neuničljivi slovenski tržaški pisatelj, skoraj 94-letni Boris Pahor, je včeraj v Društvu slovenskih pisateljev predstavljal svojo novo knjigo z naslovom Trst in slovenski čas. Kot je povedal urednik založbe Niko Grafenauer, so v njej zbrani Pahorjevi članki, eseji, pričevanjski spisi in intervjuji iz obdobja od 1987 do 2004. Dejal je, da ob Borisu Pahorju pomisli na izrek Marka Avrelija: Sramota, če ti omaga v življenju duša, preden se utruji telo.

Uvod v knjigo je napisal Drago Jančar. S Pahorjem ga povezuje štiridesetletno prijateljstvo, starejši kolega pa mlajšega kljub vsem letom, ki so minila, še vedno imenuje »moj mladi prijatelj«. Jančar je med drugim zapisal, da so vsebina ter geografsko in duhovno zaledje knjige Trst in slovenski čas izrazito evropski. Čeprav so v središču Pahorjevih premislekov slovenske zadeve, pa se hkrati zastavljajo vprašanja obstoja in preživetja tudi drugih manjših narodov in jezikov, meni Jančar. Na koncu knjige je izbor novjših intervjujev s Pahorjem,

v katerih je prav tako govora o Evropi obrobja, o Evropi manjših narodov in kultur. Rdeča nit knjige je, da je treba vztrajati in biti to, kar si, je ob predstavitvi knjige še poudaril Jančar. Ob tej priložnosti je opozoril na Pahorjevo knjigo Trg Oberdan, ki je pred nedavnim izšla pri Slovenski matici in na primeru tržaškega trga govori o usodi Slovencev v 20. stoletju.

Boris Pahor se je najprej zahvalil založbi, da je v pripravo knjige vložila toliko energije; vse objavljene intervjuje je bilo treba namreč pretipkati. Na-

cionalno vprašanje je po Pahorjevem mnenju še vedno pomembno, usoda majhnih narodnih skupnosti ostaja negotova. Ne vemo pa, kako bo ta vprašanja reševala Evropa – upajmo, da jih bo s humanizmom, je poudaril. Obnovil je še nekaj svojih že znanih stališč, povezanih s Trstom, položajem Slovencev v njem in odnosom slovenske države do zamejcev.

Pahor je pokomentiral tudi veliko čast, ki ga je doletela pred kratkim – francoski predsednik Jacques Chirac je namreč podpisal ukaz o njegovem sprejemu v Legijo časti, kar je najvišje priznanje, ki ga daje francoska država. Pahor je začuden, da so mu Francozi dali to priznanje, zagotovo pa je levji delež k priznanju prispeval roman Nekropola, ki govori o koncentracijskem taborišču na francoskih tleh. Pahorju sta včeraj ob francoskem priznanju in novi knjigi čestitala predsednik Društva slovenskih pisateljev Vlado Žabot in predsednik slovenskega Pena Boris A. Novak.

ZA PISATELJSKO MIZO – Drago Jančar, Boris Pahor in Niko Grafenauer

VALENTINA PLAHUTA SIMČIČ

(Prirejeno po: Delo, 25. 5. 2007.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Naslov izhodiščnega besedila se navezuje na

- a) besedilno vrsto.
- b) okoliščine nastanka besedila.
- c) način razvijanja teme.
- č) vsebino besedila.

(1 točka)

2. Dopolnite povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Sporočevalka pripoveduje o dogodku, povezanem s predstavitvijo Pahorjeve knjige, ki se je zgodil _____ (Kdaj?) _____ (Kje?).

Seznani nas tudi s tem, kako je prireditev potekala, in razloži, zakaj so jo organizirali. Zato je besedilo glede na besedilno vrsto _____.

(2 točki)

3. Glede na sporočilni namen izhodiščno besedilo uvrščamo med

- a) poizvedovalna besedila.
- b) zagotavljalna besedila.
- c) prikazovalna besedila.
- č) izvršilna besedila.

(1 točka)

4. Na fotografiji so trije slovenski pisatelji. Za vsakega ugotovite, kako je povezan s knjigo Trst in slovenski čas. Z besedo ali besedno zvezo poimenujte njegovo vlogo in jo zapišite na črto.

Drago Jančar: _____

Boris Pahor: _____

Niko Grafenauer: _____

(3 točke)

5. Določite podteme izhodiščnega besedila, tako da na črte ob posameznem odstavku zapišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

1. odstavek _____
(Uvod v knjigo ...)

2. odstavek _____
(Boris Pahor ...)

3. odstavek _____
(Pahor je pokomentiral ...)

- a) Pahorjev sprejem v Legijo časti
b) Vsebina Pahorjeve knjige Trst in slovenski čas
c) Pahorjevo stališče o nacionalnem vprašanju
č) Pomen Pahorjeve knjige Trg Oberdan
d) Jančarjeva analiza problematike zamejskih Slovencev
e) Odnos slovenske države do zamejcev

(2 točki)

6. Še enkrat preberite uvodni odstavek izhodiščnega besedila in poimenujte dve besedilni vrsti, ki sta vključeni v knjigo Trst in slovenski čas.

_____
_____

(1 točka)

7. Na podlagi izhodiščnega besedila ugotovite, kaj je tema Pahorjevih knjig Trg Oberdan in Nekropola. Poimenujte temo in jo zapišite na črto.

Trg Oberdan: _____

Nekropola: _____

(2 točki)

8. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Knjigo Trg Oberdan je napisal Drago Jančar in je izšla pri Slovenski matici. DA NE

Izrek Marka Avrelija je bil pobuda za nastanek Pahorjeve knjige. DA NE

Jacques Chirac je Borisu Pahorju podelil najvišje francosko državno priznanje. DA NE

Predsednik Društva slovenskih pisateljev je Vlado Žabot, predsednik Slovenskega Pena pa Boris A. Novak. DA NE

Pahor meni, da je v Evropi za majhne narode zelo dobro poskrbljeno. DA NE

Boris Pahor je pisal prispevke za knjigo Trst in slovenski čas v letih 1989–2004. DA NE

(3 točke)

9. V vsaki vrsti podčrtajte ustrezno možnost. Izhodiščno besedilo je

- umetnostno/neumetnostno,
- enogovorno/dvogovorno,
- zasebno/javno,
- zapisano/prvotno govoreno.

(2 točki)

10. Kateri način razvijanja teme prevladuje v uvodnem odstavku (*Neuničljivi slovenski pisatelj ...*) izhodiščnega besedila? Ustrezno podčrtajte.

V uvodnem odstavku izhodiščnega besedila prevladuje

razlaganje/pripovedovanje/obveščanje/opisovanje/utemeljevanje.

(1 točka)

11. Prečrtajte okence pred trditvijo, v kateri se avtorica razodeva.

- Neuničljivi slovenski tržaški pisatelj, skoraj 94-letni Boris Pahor, je včeraj v Društvu slovenskih pisateljev predstavil svojo novo knjigo z naslovom *Trst in slovenski čas*.
- Ob tej priložnosti je opozoril na Pahorjevo knjigo *Trg Oberdan*, ki je pred nedavnim izšla pri Slovenski matici.
- Uvod v knjigo je napisal Drago Jančar.
- Pahorju sta včeraj ob francoskem priznanju in novi knjigi čestitala predsednik Društva slovenskih pisateljev Vlado Žabot in predsednik slovenskega Pena Boris A. Novak.

(1 točka)

12. Preberite poved in podčrtajte ustrezno trditev ob vsaki poševnici.

Za celotno besedilo je značilno, da se avtorica večinoma *razodeva*/*ne razodeva*, zato je besedilo bolj *subjektivno*/*objektivno*.

(1 točka)

13. Preberite slovarski sestavek in odgovorite na vprašanja.

zaledje -a s (ê)

1. *področje za fronto*: odnesti ranjence v zaledje; vojno so preživel v zaledju; pretrgati sovražnikovim enotam zvezo z zaledjem; zaledje in fronta / poveljnik zaledja
2. *področje, navadno okoli kakega središča, ki temu središču omogoča določeno dejavnost, obstajanje*: mesto z zaledjem; zveza med pristaniščem in zaledjem / gospodarsko, surovinsko, turistično zaledje
3. *publ. kar sestavljajo ljudje, ki podpirajo, omogočajo dejavnost, obstajanje koga*: naše zaledje so kmetje; društvo, klub nima množičnega, širokega zaledja; imeti zaledje v študentih / zahteve političnega zaledja
4. *publ., navadno s prilastkom kar obstaja za čim kot njegova opora, osnova*: duhovno zaledje reformacije; idejno, politično zaledje

A V katerem slovarskem pomenu je rabljena beseda *zaledje* v prvem odstavku izhodiščnega besedila? Številko ustreznega pomena zapišite na črto.

_____

B S pomočjo slovarskega sestavka ugotovite, ali je beseda *zaledje*, uporabljena v izhodiščnem besedilu, slogovno zaznamovana ali slogovno nezaznamovana. Podčrtajte ustrezno možnost in svojo izbiro utemeljite tako, da iz slovarskega sestavka prepišete tisti podatek, ki potrjuje vašo odločitev.

Beseda *zaledje* iz izhodiščnega besedila je

slogovno zaznamovana/slogovno nezaznamovana.

Izpis podatka: _____

C V spodnji povedi je en podatek napačen. Popravite ga, tako da pravilni podatek zapišete na črto.

Beseda *zaledje* je samostalniška beseda, je moškega spola in ima naglas na drugem zlogu.

Pravilni podatek: _____

(4 točke)

14. Podčrtani del povedi zamenjajte z nezaznamovano besedno zvezo in napišite novo poved.

Rdeča nit knjige je, da je treba vztrajati in biti to, kar si.

_____

Zagotovo pa je levji delež k priznanju prispeval roman Nekropola.

_____

(4 točke)

15. Dopolnite povedi z besednimi zvezami iz oklepaja v ustreznem sklonu.

Na prireditvi se je novinarka pogovarjala s _____
 _____ (tržaški pisatelj Boris Pahor),
 z _____ (Niko Grafenauer),
 _____ (Drago Jančar) in
 _____ (Vlado Žabot). Pisatelji so se udeležili
 sprejema pri _____
 _____ (francoski predsednik Jacques Chirac).
 (3 točke)

16. Na črto zapišite, v katerem pomenskem razmerju so besede v isti vrsti.

geografski – zemljepisen _____
 večina – manjšina _____
 kulturna ustanova – Društvo slovenskih pisateljev _____ – _____
 (2 točki)

17. Podčrtane izraze v naslednjih povedih napišite z besedo na črto.

Na predstavitvi je sodeloval 94-letni tržaški pisatelj Boris Pahor.
 _____
 Zbrani so članki iz obdobja od 1987 do 2004. _____
 Zanima ga usoda Slovencev v 20. stoletju. _____
 (2 točki)

18. V besedi *zamejec* obkrožite koren in napišite še tri besede, ki spadajo v isto besedno družino. Na podlagi izhodiščnega besedila dopolnite definicijo, tako da ustrezno obkrožite.

A z a m e j e c

Besede iz iste besedne družine: _____

B Zamejec je

- Slovenec, ki živi za državno mejo z Avstrijo, Italijo, Madžarsko.
- Slovenec, ki se je začasno izselil v tujino.
- pripadnik italijanske manjšine, ki živi v Sloveniji.
- Slovenec, ki živi na drugi celini.

(3 točke)

19. Poimenujte vrsto podčrtanega odvisnika in dvostavčno poved pretvorite v enostavčno.

Ko Pahor razmišlja o slovenskih zadevah, se sprašuje tudi o usodi drugih manjših narodov in jezikov.

Vrsta odvisnika: _____

Enostavčna poved: _____

_____

(3 točke)

20. Podčrtajte stavčne člene.

Boris Pahor se je najprej zahvalil založbi.

(2 točki)

21. Na podlagi drugega odstavka izhodiščnega besedila smiselno dopolnite povedi tako, da boste v prvi povedi navedeno trditev pojasnili z dokazom, v drugi pa napisali sklep.

Založba je v pripravo knjige vložila veliko energije, saj _____

_____.

Vse objavljene intervjuje je bilo potrebno pretipkati, torej _____

_____.

(3 točke)

22. Preberite spodnji povedi in ugotovite, na katero besedo se navezujeta podčrtana izraza. Besedi zapišite na črti.

Obnovil je še nekaj svojih že znanih stališč v zvezi s Trstom, položajem Slovencev v njem in odnosom slovenske države do zamejcev. _____

Pahor je začuden, da so mu Francozi dali to priznanje. _____

(2 točki)

23. Napišite uradno vabilo.

Zamislite si, da ste Janez Jaklič/Janja Jaklič, dijak/dijakinja Srednje gostinske šole Novo mesto. V okviru prireditve Živi pesniki se bo v knjižnici vaše šole predstavil Niko Grafenauer. Na srečanje z njim povabite ravnatelja/ravnateljico šole. Vse manjkajoče podatke si izmislite.

Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

Prazna stran